

Príbeh nezabudnuteľného priateľstva
vo fašistickom Taliansku

špina

Beatrice
Salvioni

Preložila
Eva Mesárová

*Malému dievčatku, ktorým som bola.
A hlavne všetkým tým, ktorí ma naučili
nikdy neprestávať počúvať jeho hlas.*

Prolog
Nikomu to
nehovor

Vyslobodiť sa spod tela mŕtveho je ťažké.

Zistila som to ako dvanásťročná, keď mi z nosa a z úst kvapkala krv a nohavičky som mala skrútené okolo členka.

Kamienky na brehu Lambra ma tlačili do zátylku a do holého zadku, boli tvrdé ako pazúry a chrbát som mala zaborený v bahne. Jeho telo mi ťažilo brucho, bolo drsné a ešte teplé. Mal lesklé a prázdne oči, na brade bielu slinu a otvorené ústa, z ktorých mu zapáchalo. Pred tým, ako sa zvalil, sa na mňa pozrel s tvárou zmraštenou od strachu, ruku mal strčenú v spodkoch a jeho rozšírené čierne zreničky vyzerali, že sa čoskoro roztopia a stečú mu po lícach.

Zrútil sa dopredu a jeho kolená ma stále tlačili na roztvorených stehnách. Už sa nehýbal.

– Chcela som len, aby prestal, – povedala Maddalena. Nahmatala si na hlave miesto, kde krv a bahno stuhli a vytvorili chuchvalec zamotaných vlasov. – Musela som to urobiť.

Prišla bližšie, šaty z tenkej látky jej priľnuli k mokrej pokožke a zvýraznili obrysy skrehnutého, napätého tela.

– Idem, – povedala. – Nehýb sa.

No ja som sa aj tak stále nemohla pohnúť: moje telo sa zmenilo na nejakú zabudnutú a vzdialenú vec, ako vypadnutý zub. Len som medzi perami a na jazyku cítila chuť krvi a ťažko sa mi dýchalo.

Maddalena začala liezť po štyroch a pod holými nohami jej chrupčali kamienky. Ponožky mala premočené a chýbala jej topánka. Obe ruky oprela o jeho trup, zatlačila, použila lakte

a potom čelo. Neprestávala, ďalej to skúšala, no nedokázala ním pohnúť.

Mŕtve telá vážia viac ako tá mačka na Noèho dvore plná zeminy s lepkavými vnútornosťami a kopou múch, ktoré jej požírali papuľu a oči. Pochovali sme ju spolu za ohradou pre husi.

– Sama to nezvládnem, – povedala Maddalena. Z vlasov prilepených na tvári jej kvapkalo na kamene. – Musíš mi pomôcť.

Jej hlas doliehal do mojej hlavy stále silnejšie. S námahou som si spod jeho tela vytiahla jednu ruku a potom aj druhú. Pritisla som dlane na jeho hrud' a zatlačila. Nad nami bol oblúk mosta a kúsok pochmúrnej oblohy, pod nami mokré a klzké kamienky. Okolo hukot rieky.

– Musíš zatlačiť naraz a prudko.

Urobila som, ako mi povedala. Nadýchla som sa a vdýchla mdlú a sladkú arómu kolínskej toho muža.

Maddalena sa na mňa pozrela a povedala: – Teraz.

Zatlačili sme spolu, z hrdla sa mi vydral výkrik, prehla som sa a zrazu sa odlepil. Zvalil sa na chrbát, vedľa mňa, oči mal vytreštené, ústa dokorán a nohavice stiahnuté. Pracka opasku cinkla o kamene.

Len čo som sa vyslobodila spod tej ťarchy, prevrátila som sa na bok, vyplula červené sliny medzi kamienky a pošúchala som si prstami pery a nosné dierky, aby som vymazala jeho pach. Chvíľu som lapala po dychu, potom som skrčila nohy a snažila sa dýchať. Nohavičky mali pretrhnutú gumičku a v látke bola diera od opätku. Nahnevane som ich odkopla a prikryla sa sukňou, ktorá sa mi zamotala okolo pupka. Brucho som mala studené a všetko ma bolelo.

Maddalena vstala, dľaňami si šúchala stehná a čistila sa od bahna. – Si v poriadku? – spýtala sa.

Vcucla som peru a prikývla. V hrdle som mala hrádzu na pokraji pretrhnutia. Ale ja som neplakala. Ona ma to naučila. Plakali len hlupáci.

Maddalena si odhrnula vlasy prilepené na čele. Jej oči boli malé a tvrdé. Ukázala na telo a povedala: – Premiestniť ho nedokážeme, – oblizla si krv, čo sa jej zhromaždila pod nosom, – musíme ho ukryť tu.

Vstala som a chcela ísť k nej. Ale nevedela som sa udržať na nohách, kožená podrážka topánok sa mi šmýkala. Prstami som sa zachytila o jej zápästie. Vôňa rieky prikrývala všetko. Maddalena sa triasla, ale nie od strachu. Maddalena sa nebála ničoho. Ani psa pána Tresoldiho s napuchnutými ďasnami a penou medzi zubami, ani diablovej nohy, čo prichádzala cez komín v príbehu, ktorý rozprávali dospelí. A ani krvi či vojny.

Triasla sa, lebo sa celá premočila, keď ju chytil za vlasy a ťahal po brehu, kým ona kopala a kričala. Aby ju umlčal, držal jej hlavu vo vode, po celý čas spieval a jeho plechový hlas znel ako ten z rádia: „*Parlami d'amore Mariù. Tutta la mia vita sei tu.*“¹

– Musíme nájsť nejaké konáre, – povedala Maddalena, – veľké konáre. – Stále však hľadela na tú nehybnú postavu, na všetky jej výčnelky a dutiny, na postavu, ktorá mi ešte pred chvíľou zvierala zápästia a do úst strkala jazyk: zdalo sa mi, že to stále cítim, jeho prsty a jeho dych. Chcela som len zaspáť. Tam, uprostred skál a hukotu vody, ale Maddalena sa dotkla môjho ramena a povedala: – Radšej sa poponáhľajme.

Odkotúlali sme jeho telo z brehu, odvliekli ho až k jednému z pilierov mosta a nechali ho tam, zvinutého pri stene, cez ktorú presakovala voda. Lakte mal vykrútené, prsty stuhnuté a ústa otvorené. Nič v jeho tvári už nepripomínalo chlapca, akým bol predtým: elegantného a drzého, v dlhých nohavičiach s rovnými pukmi, s brošňou s fascēs² a trikolórou, ktorý

1 „Hovor mi o láske, Mariù, ty si celý môj život.“ Pieseň *Parlami d'amore Mariù* zaznela vo filme *Gli uomini, che mascalzoni* v roku 1932 a spieval ju Vittorio De Sica (pozn. prekl.).

2 Symbol Národnej fašistickej strany, zväzky prútov zviazaných červenou páskou s vyčnievajúcou sekerou (pozn. prekl.).

si vlasy uhladzoval hrebeňom z korytnačiny a so smiechom opakoval: „Vy nie ste nič.“

Nazbierali sme konáre, ktoré uviazli počas povodne v piesku, medzi hniezdami kačíc a odtokovými kanálmi; nakládli sme ich na to telo, spolovice ponorené vo vode. Nakopili sme kamene a korene, aby ho ani povodeň nemohla odniesť.

– Musíme mu zatlačiť oči, – povedala Maddalena a hodila poslednú skalú, veľkú ako päšť. – Tak sa to mŕtvym robí. Videla som to.

– Nechcem sa ho dotknúť.

– Dobre. Ja to urobím. – Položila dlaň na sinastú tvár a pomocou prostredníka a palca mu zatlačila viečka.

So zatvorenými očami a otvorenými ústami, so všetkými tými konármi a skalami, ktoré ho pokrývali, vyzeral ako niekto, koho v noci prevapí nočná mora, no nedokáže sa zobudiť.

Vyžmýkali sme si sukne a ponožky. Maddalena si vyzula zvyšnú topánku a strčila si ju do vrečka. Urobila som to isté so svojimi nohavičkami: zo zeme som zdvihla mäkký, zabahnený zdrap látky.

– Teraz už musím ísť, – povedala.

– A kedy sa uvidíme?

– Čoskoro.

Kráčala som domov, ponožky mi v topánkach vrždali a premýšľala som nad obdobím, než sa všetko začalo. Ani nie pred rokom bola moja sukňa suchá, neošúchaná, prtláčala som brucho o balustrádu mosta Ponte dei Leoni, aby som sa z diaľky pozerala na Maddalenu, a jediné, čo som o nej vedela, bolo, že prináša nešťastie. Ešte som sa nenaučila, že stačí jediné jej slovo a bude rozhodnuté, či si zaslúžiš byť zachránený, alebo zabitý, či sa vrátiš domov s premočenými ponožkami, alebo zostaneš naveky spať s tvárou ponorenou v rieke.